

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

گفت‌وگو با پویا سعیدی نویسنده و بازیگر تئاتر

مخاطب مهم‌ترین عنصر یک فرآیند نمایشی است

دیگر آن می‌شود تئاترهای فوق تجربه‌گرا... در این میان من همیشه به یک حد وسط اعتقاد داشتم چون به نظرم مخاطب جزوی از ساختار اثر است مانند دیالوگ، صحنه، نور و... که همگی مهم و موثر هستند. اگر بخواهید با همین دیدگاه آشنایی از تاریخ تئاتر و نمایشنامه نویسانی چون ساموئل بکت، هارولد پینتر و پتر هانتکه را از یابی کنید، چه؟

در یک مقایسه بلاتشبیه؛ من فکر می‌کنم اگر ما این شانس را داشتیم که در زمان سفر کنیم و اصل آن نمایشنامه‌ها را در زمان اصلی و اجراهای اولیه‌شان ببینیم به طرز شگرفی احتمالاً در می‌یافتیم که اتفاقاً مخاطب خیلی با آن آثار نمایشی همراه بوده است. فکر می‌کنم آنچه که ما از پس پژوهش‌ها و نقدهای آکادمیک می‌دانیم و این فهم تاریخی که الان داریم یک سهم صدها درصدی نیست چون اروپا پس از سر گذراندن مجموعه فجایع بزرگی چون جنگ جهانی دوم و... سعی می‌کند تا یک نرمالیزیشن یا عادی سازی را انجام دهد حال آنکه لزوماً یک نرمالیزیشن آیدولوژیک و حکومتی بلکه یک نرمالیزیشن انسانی، منتها یکدفعه با این مسئله مواجه می‌شود که هیچ چیز دیگر نرمال نیست و به همین ترتیب آثار خود به خود حاوی یک پرت و پلا گویی و یک پراکندگی و تکه پاره شدن می‌شوند که حاصل زیست در آن لحظه است.

احساس می‌کنم، پیش‌بینی تان این بود که اجرای «سفرود بی‌دم» با استقبال مواجه نشود اما شد؟

معتقد بودم این کار باید همه چیزش شبیه به خودش باشد تا بتواند یک کل منسجم از مفهوم را بسازد. این خود آزاری و درگیری که کار با خودش و جهان دارد یعنی هم خودش را دست می‌اندازد، هم خودش را حذف و از اعتبار ساقط می‌کند، هم به جنون و آشفتگی روی می‌آورد و هم به سالن و شهری که در آن اجرا می‌رود، حمله می‌کند. در واقع تمام این‌ها به هم مرتبط است. به همین خاطر می‌گویم لطفاً بیایید و نمایش مزخرف ما را ببینید هر چند خوششان نخواهد آمد! با این دعوت مخاطب را قبل از دیدن نمایش وارد بازی می‌کنیم. اما طبیعتاً من و همه گروه دوست داشتیم تماشاگران بیشتری به دیدن این اجرا بنشینند. اصباحیر

شروع به نوشتن نمایشنامه «سفرود بی‌دم» کردم، طبیعتاً دوست داشتم که این اثر از یکسری مولفه‌های پست مدرن هم برخوردار باشد در ادامه وقتی با تفاسیر مختلف از اثر مواجه شدم به این نکته رسیدم که بخش پررنگی از فهمی که خودم نسبت به کار دارم، حاصل تفسیر دیگران است.

به نظر شما اگر چاشنی کم‌دی از «سفرود بی‌دم» گرفته شود بر خورد مخاطب با آن چگونه خواهد بود؟

بر خورد مخاطب با آن همان گونه است که در موممان دوم شاهد هستیم. بطور کلی من به وجود وجهه‌های دوگانه‌ای خیلی اعتقاد دارم. همین حالا هم که به عقب برمی‌گردم و به مجموعه کارهایی گذشته خود نگاه می‌کنم، می‌بینم همیشه تلفیق دو المان برایم مهم بوده است؛ اینکه شما لحظات طنزآمیز و مفرح و خنده داری ایجاد کنید و در عین حال که خشونت را نیز به بی‌پرده‌ترین شکل ممکن نمایش دهید، ترکیب این دو باهم باعث می‌شود یک سرگردانی حسی برای مخاطب پیش بیاید که بعضی از آن استقبال و لذت می‌برند و بعضی هم نمی‌دانند چه پر خورده‌ی در مواجهه با اثر داشته باشند. در نمایش «سفرود بی‌دم» هم علناً قرار نیست که شما در هر موممان صد درصد بخندید این نمایش یک کم‌دی مطلق نیست، موممان اول کاملاً یک عمل فاشیستی را نشان می‌دهد و به نظر می‌رسد باید کمتر خنده دار باشد اما می‌بینم که خنده زیادی را برخلاف درون مایه تلخ از مخاطب می‌گیرد. به همین دلیل برای احتیاط موممان دوم حاوی کمترین لحظات خنده دار است و در واقع ترکیب این دو موممان در کنار هم عصاره و چکیده کار را می‌سازند.

در حین خلق اثر، چه بر روی کاغذ و چه بر روی صحنه دغدغه مخاطب را هم داشته‌اید؟

کسانی که می‌گویند مخاطب برای آنها مهم نیست را درک نمی‌کنم! مانند تئاترهای تجربه‌گرا... مخاطب یکی از مهم‌ترین عنصرهای یک فرآیند نمایشی است، یک چیز تزئینی، ظاهری و بعداً اضافه شونده، نیست. البته یک حدی هم دارد اینکه تماماً فقط به فکر رضایت مخاطب باشید یا اینکه اصلاً به او فکر نکنید هر دو یک خروجی واحد دارد که یک طرف آن می‌شود تئاترهای آزاد و طرف

سمیه نجفی خاتون - اگر آن لحظه دیوانه‌واری که در ذهن می‌گذرد اتفاق بیفتد چه خواهد شد؟ نمایش «سفرود بی‌دم» به نویسندگی پویا سعیدی، کارگردانی فرشید روشنی و تهیه کنندگی جلیل اکبری صحت روایتی از زندگی ماست وقتی وانمود می‌کنیم در حال انجام کار مهمی هستیم اما می‌دانیم همه چیز شوخی و جفنگ است حتی مرگ! نمایش اسفروود بی‌دم با هنرمندی بازیگرانی چون: میثم عبدی، شهرزاد دل افکار، حامد محمودی، محمد اسلامی، ایرج تدین، هانیه رادمهر، صفورا خوش طینت و پگاه سعیدی در پردیس شهرزاد روی صحنه بود و خبرنگار صبا در آخرین روز اجرای این نمایش با پویا سعیدی نویسنده، بازیگر و مشاور کارگردان نمایش «سفرود بی‌دم» گپ و گفتی داشته است که در ادامه می‌خوانید...

نمایش «سفرود بی‌دم» باعث شده است که باب تفاسیر متعددی از انگاره‌های مولفه‌های پست مدرن و نظریاتی از فلاسفه متأخر باز شود، تفاسیری که برخلاف اثر که خیلی جدی نمی‌نماید، این اثر را یک فریاد فروخورده از انسان امروزی می‌دانند که در هجوم تمام عیار سرمایه‌داری رو در رو با وضعیت نیهیلیستی دست به پرهم زدن بازی زده است. در این میان شما به عنوان نویسنده اثر این تفاسیر را چگونه ارزیابی کرده‌اید؟

راهی که مولف در فرآیند خلق کردن اثر طی می‌کند با راهی که اثر در فرآیند تفسیر شدن با آن مواجه می‌شود در یک جاهایی با هم مشترک هستند مانند چند اتومبیل که در یک جاده یکسان هستند اما در ادامه مسیر ممکن است از هم فاصله بگیرند، مثل دو شاخه شدن اتوبان‌های بیرون شهری که دارای خروجی‌های مختلفی هستند همینطور در ادامه مسیر ممکن است به جایی مثل تونل یا پشت کوهی برسیم که از آنجا دیگر مسیر اصلی اول برایمان قابل رویت نباشد. من چنین فکر می‌کنم که طبیعتاً وقتی اثری یک سری تفاسیر را برمی‌انگیزاند در ابتدای کار همه اینها درون آن بوده و حاوی این شکل‌های تفسیر شدن است اما نه به این مطلق که وجود دارد. وقتی

